

ODA W POEZJI POLSKIEJ

ANTOLOGIA

OPRACOWAŁA

TERESA KOSTKIEWICZOWA

ZAKŁAD NARODOWY IM OSSOLIŃSKICH — WYDAWNICTWO
WROCLAW 2009

SPIS TREŚCI

WSTĘP	V
I. Gatunek i jego nazwa	V
1. Antyczne źródła ody: pieśń pochwalna Pindara	V
2. Horacjańska modyfikacja wzorca	VII
3. Problem nazwy gatunkowej	VIII
II. Miejsce gatunku w poezji polskiej	XI
1. Oda w poezji doby staropolskiej	XI
2. Oświeceniowe apogeum gatunku	XIV
3. Oda w XIX wieku	XVI
4. W wieku XX i w poezji najnowszej	XVIII
III. Odmiany ody i ich historyczne przekształcenia	XX
1. Co i jak sławi oda	XX
Ody refleksyjno-moralne: apoteoza wartości	XXI
Pochwała przedmiotów i zjawisk: między perspektywą uniwersalną a punktem widzenia „ja” nadawcy	XXII
Pochwały natury i epifanie zwyczajności	XXIV
Zmiany relacji nadawczo-odbiorczych w odach refleksyjnych	XXVI
Zmiany w odach pochwalnych	XXVIII
Problem pochwały w poezji dzisiejszej	XXXI
2. Okolicznościowość ody	XXXIII
3. Oda jako forma refleksji metapoetyckiej	XXXVI
4. Gry z tradycją i konwencją gatunku	XLII

IV. Uwagi końcowe	XLVIII
Nota wydawnicza	XLIX
BIBLIOGRAFIA	LII

ODA W POEZJI POLSKIEJ. ANTOLOGIA

W DOBIE STAROPOLSKIEJ

WAWRZYNIEC KORWIN	
Oda safička o Polsce i jej stolicy Krakowie (przełożył E. Jędrkiewicz)	3
PAWEŁ Z KROSNA	
Oda do Apollina (przełożył E. Jędrkiewicz)	9
STANISŁAW KLERYKA (GAŚIOREK)	
Na wesela królowny Izabelle	13
JAN KOCHANOWSKI	
Księgi pierwsze	18
Pieśń III [Dzbanie mój pisany]	18
Księgi wtóre	19
Pieśń XIX [Jest kto, co by wzgardziwszy te doczesne rzeczy]	19
Pieśń XXII [Proszę, jeśli sie z tobą co śpiewało]	21
KASPER MIASKOWSKI	
Na ekspedycją moskiewską do Królewica Jego M(ości)	22
MIKOŁAJ SĘP SZARZYŃSKI	
Pieśń IV. O cnocie ślacheckiej	27
Pieśń V. O Frydruszu, który pod Sokalem zabit od Tata- rów Roku Pańskiego 1519	29
SEBASTIAN PETRYCY	
Oda XIII. Studnia Kolegiacka	33
Oda V. Do Zgody. Nic lepszego nad Zgodę między ludźmi	35
SZYMON SZYMONOWIC	
Aelinopean (fragmenty, przełożył W. Strzałkowski)	37

JAN RYBIŃSKI	
Gęśl szesnasta	46
DANIEL NABOROWSKI	
Róża przypisana po kolędzie Księciu Imci Krzysztofowi Radziwiłłowi	49
MACIEJ KAZIMIERZ SARBIEWSKI	
Do Sławy (przełożył T. Karyłowski)	53
Do rycerstwa polskiego (przełożył T. Karyłowski)	55
Do pogody (przełożył T. Karyłowski)	58
JAN GAWIŃSKI	
Oda III [Rady doszły a namowy]	60
ZBIGNIEW MORSZTYN	
O koniu wziętym ze mną w potrzebie z Szwedami pod Krakowem die 20 Junii, anno 1656	62
Myśl ludzka	66
WESPAZJAN KOCHOWSKI	
Muzy potrzebne Marsowi	69
Gniazdo ojczyście	71
Do lutniej	74
STANISŁAW SAMUEL SZEMIOT	
Tryumf tryumfującej ojczyzny z wiktoryi nad Turkami, która się stała 11 Novembris anno 1673	77
OŚWIECENIOWE APOGEUM GATUNKU	
STANISŁAW KONARSKI	
O Fortunie. Do najjaśniejszego Stanisława Augusta Kró- la Polskiego, Wielkiego Książęcia Litewskiego w dzień jego urodzenia 1768 (przekład autorski)	82
ADAM NARUSZEWICZ	
Do Stanisława Augusta, Króla Polskiego, W[ielkiego] Książ- ęcia Lit[ewskiego], Collegium Nobilium Varsav[ien- sis] Soc[ietatis] Jesu	85
Na powrót senatorów	89
Balon	92

IGNACY KRASICKI	
Hymn do miłości ojczyzny [Święta miłości kochanej ojczyzny]	96
Szczęśliwość	97
Pociecha	98
STANISŁAW TREMBECKI	
Oda do Adama Naruszewicza B. K. S.	99
FRANCISZEK DIONIZY KNIAŻNIN	
Do Karola Berkena	102
Do wąsów	105
Do zgody. Na sejm 1788	106
Do Muzy mojej	109
KAJETAN KOŹMIAN	
Oda na wojnę w roku 1800, ukończoną batalią pod Marengo	112
Oda na pokój w roku 1809	115
LUDWIK OSIŃSKI	
Oda na cześć Kopernika	120
FRANCISZEK DZIERŻYKRAJ MORAWSKI	
Droga żelazna	126
FRANCISZEK WĘZYK	
Oda z okoliczności ogłoszenia Polski 28 czerwca 1812 r. w Warszawie	130
KANTORBERY TYMOWSKI	
Oda do brzucha	136
KAROL SIENKIEWICZ	
Oda do losu	141
JÓZEF KORZENIOWSKI	
Oda do pióra	148
TYMON ZABOROWSKI	
Oda do stałości duszy w przygodach, czytana na zgromadzeniu członków i uczniów Gimnazjum Wołyńskiego w obliczu gości podczas rocznych popisów, 1815-go roku, 30 czerwca w Krzemieńcu	153

WIEK XIX

ADAM MICKIEWICZ	
Oda do młodości	160
SEWERYN GOSZCZYŃSKI	
Do młodego poety	164
STEFAN GARCZYŃSKI	
Na dzień pospolitego ruszenia	166
JULIUSZ SŁOWACKI	
Oda do wolności	170
KONSTANTY GASZYŃSKI	
Olszyna Grochowska	177
CYPRIAN KAMIL NORWID	
Oda [Kiedy za kółkiem biegałaś po darni]	179
Encyklika-obłązonego (oda)	181
Do współczesnych (oda)	183
LEONARD SOWIŃSKI	
Do liryków dzisiejszych	185
ADAM ASNYK	
Do młodych	187
Oda [W ciemności czasów]	188
MARIA KONOPNICKA	
Do młodej braci	192
Fragmenty wiosenne (fragment)	194
Contra spem spero	197
ZENON PRZESMYCKI (MIRIAM)	
Hymn do poezji	200
ANTONI LANGE	
Strofa alcejska	204
FRANCISZEK HENRYK NOWICKI	
Apoteoza	209
KAZIMIERZ PRZERWA TETMAJER	
Oda jowialna	215
Oda przestrożna	216
Do szczytu	217

WACŁAW ROLICZ-LIEDER	
Apostrofa	221
JERZY ŻUŁAWSKI	
Do pieśni	225

WIEK XX

LEOPOLD STAFF	
Pochwalone bądź, boskie morze...	227
Pochwała	229
Pieśń o skowronku (fragmenty)	231
Wielka oda do gwiazd	235
KAZIMIERZ LUBECKI	
Oda o wolności	236
TYTUS CZYŻEWSKI	
Oda do chleba	238
BRONISŁAWA OSTROWSKA	
Żniwa	241
Drzewa	242
Arachne polska	243
LUDWIK HIERONIM MORSTIN	
Oda na cześć kultury łacińskiej	249
MARIA PAWLIKOWSKA-JASNORZEWSKA	
Do natury	252
TADEUSZ PEIPER	
Powojenne wezwanie	254
KAZIMIERA IŁŁAKOWICZÓWNA	
Inwokacja	256
JAROSŁAW IWASZKIEWICZ	
Do młodej lipy	258
Do Tadeusza Zielińskiego	260
Oda na Gdańsk	261
Oda do czasu	266

Ody olimpijskie:	
Oda pierwsza. Na otwarcie XIV Olimpiady	271
[O sosno jakżeś piękna]	276
KAZIMIERZ WIERZYŃSKI	
Inwokacja	277
Oda prowincjonalna	278
Pochwała drzew (fragmenty)	280
JULIAN TUWIM	
Wiosna. Dytyramb	283
Do prostego człowieka	287
Do losu	288
ANTONI SŁONIMSKI	
Oda o Allanie Gerbault	290
JÓZEF WITTLIN	
Hymn o łyżce zupy	292
WŁADYSŁAW BRONIEWSKI	
Do przyjaciół – poetów	295
JAN LECHOŃ	
Pieśń o Stefanie Starzyńskim	297
WŁODZIMIERZ SŁOBODNIK	
Oda do jesieni warszawskiej	300
ALEKSANDER WAT	
Dytyramb	302
JULIAN PRZYBOŚ	
Na uskrzydłonych kołach	304
Oda do turpistów	306
MIECZYŚLAW BRAUN	
Oda do nadziei	311
JAN BRZEKOWSKI	
O Józefie Berecie mechaniku	314
JÓZEF CZECHOWICZ	
Hymn [szumiąca chorągwi czarnych armia]	316
MIECZYŚLAW JASTRUN	
Inwokacja	319

Oda majowa	320
Muza	322
JALU KUREK	
Oda do słońca	324
MARIAN PIECHAL	
Dytyramb	328
ADAM WAŻYK	
Oda dialektyczna	330
JERZY ZAGÓRSKI	
Oda na spadek funta	331
JÓZEF ŁOBODOWSKI	
Oda na cudzoziemkę	334
ANNA ŚWIRSZCZYŃSKA	
Mówię do swego ciała	337
CZESŁAW MIŁOSZ	
Oda [O październiku]	339
Oda do ptaka	341
Eheu!	343
Do daimoniona	344
Oda na osiemdziesiąte urodziny Jana Pawła II	346
ZBIGNIEW BIENKOWSKI	
Oda do słownika	349
JAN BOLESŁAW OŻÓG	
Oda polna	353
Oda złowroga	357
JAN TWARDOWSKI	
Oda do rozpaczy	359
PAWEŁ HERTZ	
Małe ody	361
[Pozwól mi końce wierszy gładzić]	361
[Nie potępiaj go, gdy zbiera]	362
ANNA KAMIENSKA	
Oda do rzeki miejskiej	364

Oda żartobliwa do moich synków	366
Czas bez ody	367
JULIA HARTWIG	
Oda do nicości	369
TADEUSZ RÓŻEWICZ	
Dytyramb na cześć teściowej	371
Jest taki pomnik	373
MIRON BIAŁOSZEWSKI	
Szare eminencje zachwytu	378
Podłogo, błogostaw!	379
TADEUSZ GAJCY	
Hymn do światła	381
ANDRZEJ TRZEBIŃSKI	
Żołnierzom walczącym za Bugiem	384
WISŁAWA SZYMBORSKA	
Do serca w niedzielę	387
ZBIGNIEW HERBERT	
Do Apollina	389
Nigdy o tobie	391
Do rzeki	392
Czułość	393
LESZEK KOŁAKOWSKI	
Oda do Józefa	395
WIKTOR WOROSZYLSKI	
Oda [Coś się stało]	399
JANUSZ S. PASIERB	
Do Apollina	402
Inwokacja	403
JÓZEF RATAJCZAK	
Oda do dziury	405
Oda. Niemodna	406
HALINA POŚWIATOWSKA	
Oda do rąk	408

KRZYSZTOF GAŚSIOROWSKI	
De profundis	410
[Trzeba wam przyznać]	411
KRZYSZTOF KARASEK	
Oda do Jana Jakuba Rousseau	413
Umrzeć w Grecji	419
O co poeta prosi Horacego	421
EWA LIPSKA	
Wielki Odkrywco	423
BOHDAN ZADURA	
Do Marcellusa	425
Pieśń inwokacja	426
ADAM ZAGAJEWSKI	
Oda na śmierć rzeźnika	428
Oda do wielości	429
Oda do miękkości	431
STANISŁAW BARAŃCZAK	
Hymn poranny	432
Hymn wieczorny	434
JÓZEF BARAN	
Pochwała zapominania	437
Hymn poranny	438
Oda	439
STANISŁAW STABRO	
Dzień twojego narodzenia	441
BRONISŁAW MAJ	
Urywek	443
Oda do młodego poety	444
JAN POLKOWSKI	
Hymn	445
Oda do starości	446
KRZYSZTOF LISOWSKI	
Oda dla Iwony księżniczki Burgunda	447

MAREK WOJDYŁO	
Oda do Irène Jacob	449
ANDRZEJ SOSNOWSKI	
Dożynki	451
KAROL MALISZEWSKI	
Nie inaczej	453
MARCIN ŚWIETLICKI	
Nicowanie	455
JAROSŁAW KLEJNOCKI	
Drzewa republiki	457
JACEK PODSIADŁO	
Już się nie cofnie nasza ulotność	459
Vilnius – Varšuva 19.30	460
[Czyń swą powinność, kwiecie]	460
DAREK FOKS	
Próbowałem opiewać okaleczony świat	462
ARTUR SZŁOSAREK	
Oda do godziny	464
DARIUSZ SOŚNICKI	
Gdzie jesteś, apokalipso	466
PAWEŁ MARCINKIEWICZ	
Tore Berlin i muzyka mistrzów	468
Ławka	469
TOMASZ RÓŻYCKI	
Babie lato	471
Pieśń czwarta (o naszych czasach, dla W.B.)	472
Piąta Rzeczpospolita	473
WOJCIECH WENCEL	
Oda na dzień św. Cecylii	474
Oda chorej duszy	475
JACEK DEHNEL	
Bayeux. Wyliczanka	477